

A Miskolci Szimfonikus Zenekar új Weiner-CD-jéről

(Hungaroton Classic HCD 32634)

Eredeti műveket és egy Liszt-átíratot tartalmaz a Miskolci Szimfonikus Zenekar ötödik Weiner-korongja. A műsor a grandiózus h-moll szonáta átíratával kezdődik, s afféle „decrecendo-formát” mutat; a Preludio, Notturmo e Scherzo diabolico ciklusával folytatódik, amit a Passacaglia követ, s afféle megkomponált ráadásszámként a Katonásdival ér véget. Már e tartalomjegyzék is sejteti, hogy nem elsődlegesen végighallgatásra szánták, hiszen a Liszt-mű zenekari verziója után feltétlenül érdemes szünetet tartani (egyébként a folytatás áldozatul esik a korábbi élménynek).

Kovács László vezényletével a Miskolci Szimfonikus Zenekar immár rutinos Weiner-előadónak számít; s ebben az esetben a rutin kizárólag pozitív értelemben használatos. Korábban rögzítették már a szerző viszonylag ismert és alig játszott műveit egyaránt, s ezek gyakorlati tapasztalatával felvértelve, nyilván az előadók számára is mind kedvezőbb a szerző zenekari kompozícióinak megismérése és megismertetése.

Weiner Leó már zeneakadémiai növendékként kitűnt kivételes hangszerelő érzékével; azzal a kizárólag tanítás alapján elsajátíthatatlan hangszín-keverő képességgel, ami egészen különleges zenekari hangzásokat képes életre hívni – értő kottaolvasás birtokában. Ebben a legnagyobb a karmester felelőssége, ugyanis neki kell megítélnie, adott esetben hogyan értelmezendők a dinamikai előírások. Mert hogy, nemcsak a különböző hangszerek (szólamok) esetében mások a dinamikai erőviszonyok, hanem az adott szólam természetű (szólisztikus avagy kísérő-funkciót tölt be) is befolyásoló tényező. Tehát, az előzetes részletező analitikus munka és a megszólaltatás során az állandó kontroll egyaránt szükséges. Elmondható ez voltaképp a legtöbb műről – Weiner esetében azért kell külön hangsúlyozni, mert a hangszínezékenysége, a nüanszok megjelenítése szerves része a kompozícióknak; vagyis, pusztán az előadói utasítások korrekt betartása olyan hangképet eredményezne, amelynek „képfelbontása” nagyléptékű. Az arányok patikamérleggel való adagolása pedig nem kizárólag szándék vagy elha-

tározás kérdése, hanem stílusismeretet feltételez – s ez az, amiben mindinkább járassá válik a Miskolci Szimfonikus Zenekar. Éppen ezért a Weiner-darabokat feltétlenül érdemes külön meghallgatni, mert a Liszt-átírat árnyékában aligha biztosíthatunk nekik méltó befogadói figyelmet. Kovács László értő olvasója Weiner partitúráinak: a rövid Preludióknak is megadja a súlyát, a Notturmo gyönyörködtető intermezzo a rövid cikluson belül – s ha jól figyelünk, kihalljuk az „ördögöt” a Scherzo diabolikóból. Persze, csupán az opusz léptékéhez viszonyítva! A Passacaglia: korai zongoradarab hangszerelése az utolsó alkotói

hatását kétségkívül növeli, hogy a súlyos mondandót egyetlen előadóra bízta a szerző. Lejátszani a darab hangjait, többé-kevésbé kottahűen: sokaknak sikerül (gondoljunk csak arra, hány nemzetközi zongoraverseny valamelyik fordulójának kötelező műsorszámává lett az idők folyamán), megsejtetni a liszti mélységeket-magasságokat azonban csak a kisszámú kiválasztottaknak sikerül. Amikor zenekari játékosok sokasága tolmácsolja ugyanazt a szándékot/tartalmat, az kétségkívül veszít heroizmusából. Ezt a hangszerelés olyan dimenziókkal pótolhatja, amelyek zongorán elképzelhetetlenek (s itt nem elsősorban a szélsőséges dinamikára gondolok, hanem a „töménységre”, ami voltaképp bármely hangerősávban különleges hatást gyakorolhat). A szívdobbanás-hangok elementárisan talán csak élő előadásban érvényesülhetnek, amikor létrejöhet az a bizonyos (sokat emlegetett, de annál kevesebbszer átélhető) záródása az áramkörnek az előadók és a hallgatók között. A Miskolci Szimfonikus Zenekar változatos hangzásképpel reprodukálta a weineri partitúrát. Elsősorban tehát a szín-effektusok dominálnak, a tényleges feszültséget is nemegyszer a hallgatnivaló hatásosságával helyettesítik. Érvényesül viszont mindig a szólisztikus dallamok személyessége, és elementárisak a kontrasztok. Am

néha a virtuóz játszanivaló mintha kiszakadna a mű egészéből; a fölényes megszólaltatás biztonságának öröme azt eredményezi, hogy bravúrminiatűrök ékelődnek be (amelyek gyönyörködtetőek ugyan, ám elterelik a figyelmet a folyamatról). Ha a zenekari játékosok végre túllépnek az „igyekezet” kategóriáján, s megszerzett tudásuk (kigyakorolt szólamuk) birtokában képesek játszanivalójukat a mindenkori tartalom kifejezésének szolgálatába állítani, teljesítményük művészigleg még meggyőzőbb lesz. Nem kétséges, hogy Kovács László vezetésével képesek magas színvonalú muzsikálásra – talán csak az kellene, hogy a tényleges felkészültség birtokában nagyobb önbecsülésre tegyenek szert.

Fittler Katalin

korszakból – egyidős a h-moll szonáta hangszerelésével. A Katonásdi esetében éppen fordított a sorrend: a zenekari verzióból később készült a zongoradarab. Furcsa, kicsit antagonisztikus az illusztratív program – megkésett programzene, képzeletbeli hallgatósnak.

Izgalmas a h-moll szonáta zenekari verziója, amely kéziratoss forrásban maradt fenn (csakúgy, mint az úgyszintén zongoradarabból készült zenekari ciklusé, Op. 31). A hangszerelés Weiner „olvasata” – a karmester és a zenekar feladata, hogy a liszti és weineri olvasat egymást erősítő és esetleg eltérő vonásait megismertesse a hallgatósággal. A Liszt-mű minden idők egyik legfilozofikusabb kompozíciója, amelynek